

The logo for SCIO, consisting of the letters 'SCIO' in a bold, white, sans-serif font, with a white circle to the right of the 'O'. The logo is positioned in the upper left corner of the page, partially overlapping a large, dark grey circular shape that extends from the top left edge.

ZSV

**Prosinec
2024**

Počet účastníků: 874
Čistá úspěšnost: 41,9 %
Korig. úspěšnost: 42,7 %
Hrubá úspěšnost: 51,7 %
Průměrné skóre: 24,7
Medián skóre: 23,7

Počet úloh: 60
Max. možné skóre: 59,0
Max. dosažené skóre: 59,0
Min. možné skóre: -19,7
Min. dosažené skóre: -7,7
Směr. odchylka skóre: 11,0

1. Člověk a společnost

1.

Která z následujících oblastí psychologie **nepatří** mezi aplikované psychologické disciplíny?

- (A) klinická psychologie
- (B) pedagogická psychologie
- (C) **psychologie osobnosti**
- (D) forenzní psychologie

2.

Kterým z následujících pojmů se v psychologii označuje názorný obraz něčeho, co v daném okamžiku nepůsobí na naše smyslové orgány?

- (A) počitek
- (B) **představa**
- (C) podnět
- (D) vjem

3.

Které z následujících tvrzení nejméně charakterizuje kanadského klinického psychologa Jordana Petersona?

- (A) Za druhé světové války učinil zkušenost s pobytem v koncentračním táboře v Osvětimi, kde si všiml, že spoluvězně ke snaze přežít motivuje pocit smyslu života. Později jako terapeut zjistil, že mnozí klienti, jimž smysl života chybí, jsou náchylní k páchání sebevraždy. Tento stav nazval *existenciální vakuum*.
- (B) Stal se jedním ze zakladatelů gestaltismu. Byl blízkým přítelem Alberta Einsteina, a jelikož jej inspirovala fyzika, věnoval se výzkumu zdánlivého pohybu světla, který nazval *fi fenomén*. Dále se zabýval psychologií myšlení a smyslové percepcí.
- (C) Působil i jako psychoterapeut, specializoval se na léčbu schizofrenie. Založil analytickou psychologii, věnoval se tématům, která ne vždy lze označit za vědecká, jako například mýty, pohádky a astrologie. Jedním z jeho přínosů je teorie kolektivního nevědomí.
- (D) **Učinil zkušenost s odvykací léčbou závislosti na lécích. Ve svém výzkumu se zabýval psychologií sekt, náboženských systémů a ideologických přesvědčení. Napsal publikace týkající se zlepšení výkonnosti. Kriticky vystupoval vůči tématům, jako je například politická korektnost a genderová identita.**

4.

Lepší vrabec v hrsti nežli holub na střeše.

Mnohá česká přísloví mají i psychologický význam a lze jimi popsat určité psychické jevy. Který z následujících psychických jevů nejlépe vystihuje výše uvedené přísloví?

- (A) kognitivní disonance, protože se jedná o rozpor mezi vnějším chováním a vnitřním postojem, jenž je jedincem vnímán jako nepříjemný a vyvolává tendence obé uvést do souladu
- (B) projekce, protože jedinec připisuje svá přání, pohnutky a vlastnosti jiným osobám či situacím, a tím se brání nepříjemným pocitům
- (C) **nízká aspirační úroveň, neboť vyjadřuje snahu o skromnější cíle, které jedinec vnímá jako dosažitelnější oproti vyšším cílům, v jejichž dosažení si nevěří**
- (D) atribuce, protože jedinec připisuje příčiny svého neúspěchu jistým situačním příčinám

5.

Viola je během hodin psychologie aktivní, nebojí se mluvit, ale většinou jsou její odpovědi nesprávné. Sama je však přesvědčená o své pravdě a o hluboké znalosti psychologie. Odpovědi Jany, která se o psychologii zajímá do hloubky a většinu témat řeší výborně, Viola neuznává; a znalosti Jany podhodnocuje, zatímco své nadhodnocuje. Který z následujících jevů nejlépe vystihuje Violino chování?

- (A) Elektřin komplex
- (B) **kognitivní zkreslení, tzv. Dunning-Krugerův efekt**
- (C) efekt přihlížejícího
- (D) afektivní vazba, tzv. Stockholmský syndrom

6.

Milada se nachází v období střední dospělosti, její první dítě je v pubertě, druhé právě nastoupilo do školky. V zaměstnání Milada řeší velké množství úkolů, což ji značně vyčerpává. Má pocit, že osciluje mezi stereotypem a tvůrčí energií. Někdy ji péče o děti naplňuje, jindy vyčerpává, občas ztrácí víru ve smysl své práce, přestože ji kolegové čas od času pochválí za dobré nápady. Který z následujících konfliktů je dle Eriksonovy teorie nejtypičtější pro životní a vývojové stádium, ve kterém se Milada právě nachází?

- (A) důvěra proti nedůvěře
- (B) iniciativa proti vině
- (C) identita proti zmatení rolí
- (D) **generativita proti stagnaci**

1. Člověk a společnost

7.

Který z následujících příkladů reprezentuje obranný mechanismus ega, jenž nazýváme sublimací?

- (A) Anna byla v dětství svědkem vážné dopravní nehody, která ji velmi traumatizovala. Aby se s touto událostí vyrovnala, její mysl potlačila všechny vzpomínky na nehodu. I když si na ni vědomě nevzpomíná, tato událost ovlivňuje její chování a způsobuje nevysvětlitelnou úzkost, když se přibližuje k silnici.
- (B) Jan cítí silné nepřátelské pocity vůči svému kolegovi, ale tyto pocity si neuvědomuje. Místo toho věří, že jeho kolega ho nemá rád a je k němu nepřátelský. Tímto způsobem vkládá své vlastní pocity do představy o druhé osobě.
- (C) **Martin má silné agresivní sklony, které by mohly být společensky nepřijatelné. Místo toho, aby se nechal ovládnout těmito impulsy, začne se věnovat bojovým sportům, kde může svou agresi ventilovat konstruktivním a přijatelným způsobem.**
- (D) Marie cítí silnou úzkost ohledně svých akademických výsledků. Aby se vyrovnala s těmito pocity, přesvědčuje sama sebe, že zkoušky nejsou důležité a že dobré známky nejsou nutné pro úspěch v životě.

8.

Který z následujících výroků nejlépe vystihuje jednu z ústředních myšlenek díla *Kapitál* německého filosofa a sociologa Karla Marxe?

- (A) Dějiny jsou hřbitovem elit.
- (B) **Dělník musí vytvářet nadhodnotu, aby uživil kromě sebe a své rodiny také majitele výrobních prostředků.**
- (C) Neexistuje nic takového jako společnost. Existují jednotliví muži a ženy a existují rodiny.
- (D) Levicová politická ideologie je opium lidstva.

9.

Pro sociologii je typické, že existují různá paradigmat, jež vysvětlují dění ve společnosti zcela rozdílným způsobem.

Který z následujících přístupů charakterizuje strukturální funkcionalismus?

- (A) Sociologie se může věnovat výzkumu každodenních interakcí mezi lidmi. Pak se zaměřuje na to, jak lidé komunikují, jak si navzájem interpretují své chování a jak vytvářejí a udržují sociální reality prostřednictvím symbolů a jazyků.
- (B) Sociologie se může zajímat o rozhodovací procesy jednotlivců. Pak zkoumá, jak lidé činí racionální rozhodnutí na základě dostupných informací a jak maximalizují svůj prospěch v různých situacích. Sleduje, jak tato rozhodnutí ovlivňují společenské jevy.
- (C) **Sociologie může zkoumat, jak různé sociální instituce, jako jsou rodina, škola a náboženství, přispívají k udržování stability a pořádku ve společnosti. Pak analyzuje, jak každá instituce plní své funkce a přispívá k celkové soudržnosti společnosti.**
- (D) Sociologie může zkoumat, jak jsou sociální jevy a instituce ovlivněny kulturními, historickými a jazykovými faktory. Pak kritizuje univerzální pravdy a zaměřuje se na pluralitu významů a perspektiv v postmoderní společnosti.

10.

Která z následujících možností z pohledu sociologie nejlépe reprezentuje funkci sociální organizace ve společnosti?

- (A) Jana během volné hodiny organizuje aktivity, které posilují týmovou práci mezi spolužáky.
- (B) **Školní rada reguluje a kontroluje chování učitelů, aby dodržovali stanovené normy a pravidla.**
- (C) Karel je učitel, který ve své škole zavádí nové technologie do výuky.
- (D) Celá škola je ovlivněna módními trendy, které Petra skrze své oblečení manifestuje.

11.

Která z následujících možností nejlépe reprezentuje koncept sociální stratifikace?

- (A) Tomáš a David mají ve svých domácnostech rozdílnou spotřebu energie, protože Tomášova rodina je početnější.
- (B) Klára a Aneta mají různý počet přátel, protože Klára je extrovert a Aneta introvert.
- (C) **Eva a Marie pracují ve stejné firmě, ale Eva jako manažerka má výrazně vyšší plat a více benefitů než Marie, která je asistentka.**
- (D) Jan a Pavla jsou manželé, ale Jan poslouchá pouze vážnou hudbu, zatímco Pavla jezdí sama po rockových festivalech.

1. Člověk a společnost

12.

Fyzický stav Jiřího se po krátké virové infekci zhoršil. Nepravdělně mu tluče srdce, není schopen strávit více času ve stoje, má zažívací potíže a cítí velkou únavu. Čekací doby na odborná vyšetření jsou velmi dlouhé. Jiřího matka proto obvolala své přátele lékaře, aby u nich zajistila žádanky a přednostní termíny na vyšetření.

Jak sociologie označuje, čeho podle uvedené ukázky Jiřího matka využila, aby zajistila svému synovi včasnou péči?

- (A) ostrakismus
- (B) **sociální kapitál**
- (C) připsaná sociální pozice
- (D) teorie nadhodnoty

13.

Který z následujících příkladů výzkumu **není** považován za kvalitativní?

- (A) Výzkumníci provádějí hloubkové rozhovory se zaměstnanci různých firem, aby zjistili jejich zkušenosti s pracovním prostředím, vztahy s kolegy a nadřízenými, a jak vnímají své pracovní podmínky.
- (B) Výzkumníci analyzují projevy politiků, mediální články a sociální média, aby zjistili, jaké narativy se používají k formování veřejného mínění o politických otázkách. Tato metoda umožňuje pochopit, jak jsou politické ideje a hodnoty konstruovány a jak ovlivňují veřejné názory.
- (C) **Výzkumníci analyzují policejní záznamy a statistiky kriminality, aby identifikovali vzorce a trendy v kriminalitě v různých oblastech. Pomocí regresní analýzy mohou zkoumat, jaké faktory, jako jsou socioekonomické podmínky nebo přítomnost policejních hlídek, ovlivňují míru kriminality.**
- (D) Výzkumníci provádějí participativní pozorování a hloubkové rozhovory s bezdomovci, aby porozuměli jejich životním zkušenostem, strategiím přežití a interakcím s institucemi a společností. Tento přístup umožňuje získat detailní vhled do života na ulici a pochopit sociální a strukturální faktory, které přispívají k bezdomovectví.

14.

Sociologie města je podoborem sociologie, který se zabývá studiem sociálních struktur, procesů a vztahů v městských prostředích. Které z následujících témat je v rámci tohoto podoboru nejlépe definovaným sociologickým, nikoli sociálním problémem?

- (A) výskyt injekčních stříkaček v okolí dětských hřišť
- (B) znečištění ovzduší nad obytnými zónami města
- (C) **způsob, jakým jsou společenské třídy rozmístěny v městském prostoru**
- (D) opětovně pomalované zdi kostela

TEXT K ÚLOHÁM 15 AŽ 17

Jak filosofie vnímá lež? Jednou z mála věcí, na níž se filosofové shodnou, je, že lež nutně neznamená říkat nepravdu. Příkladem budiž zápleтка ze Sartrových povídek Zed'. Zde španělský republikán Pablo Ibbieta, jež zajmou fašisté, uvede jako místo úkrytu svých druhů hřbitov, ačkoli je přesvědčen o tom, že jeho blízcí se skrývají na jiném místě. Nakonec se však ukáže, že Pablo měl pravdu: jeho druzi se během jeho věznění přesunuli na místo, které omylem označil.

Právě kvůli těmto případům není lež chápána jako nějaké nutně nepravdivé tvrzení. Tedy jako neshoda mezi tím, co někdo říká, a realitou. Spíše než jako nepravda je lež definována jako neupřímnost, tedy jako neshoda mezi tím, co někdo říká, a tím, o čem je přesvědčen, že je realita. Pokud se zpětně ukáže, že lhář měl pravdu, nic to nemění na faktu, že lhal: totiž neřikal to, co podle něho byla pravda, nevyjádřil se upřímně.

15.

Která z možností nejlépe shrnuje uvedenou ukázku?

- (A) Autor si klade otázku, za jakých okolností je lež morálně přijatelná, a ukazuje, že někdy lžeme omylem.
- (B) Autor rozlišuje mezi nepravdivostí a neupřímností a tvrdí, že lež je totéž jako nepravda.
- (C) **Autor představuje současné filosofické pojetí lži, která je definovaná jako neupřímnost, ne nutně jako nepravda.**
- (D) Autor polemizuje se současným filosofickým pojetím lži jako nepravdy a ukazuje, že lež může být jen neupřímnost, třebaže se shoduje s realitou.

16.

Která z možností nejlépe vystihuje, jak je v textu chápána nepravda?

- (A) Nepravda je neshoda mezi tím, co někdo říká, a tím, co si myslí.
- (B) **Nepravda je neshoda mezi tvrzením a realitou.**
- (C) Nepravda je totéž co lež.
- (D) Nepravda je záměrně klamné tvrzení.

17.

Která z následujících možností popisuje situaci, v níž se rozhodně **nejedná** o lež podle uvedené ukázky?

- (A) Kamarád se mě po ránu zeptá, jak se mám. Odpovím, že dobře, i když jsem se špatně vyspala a bojím se nadcházejícího testu.
- (B) Lékaři sdělili matce pacienta, který se zranil při hokeji, že už nikdy tento sport nebude moci hrát, matka ale syna chlácholí, že v hokeji bude moci pokračovat, aby mu zlepšila náladu v nemocnici.
- (C) **Kamarádka přijde do školy s novým účesem, který jí podle mého názoru vůbec nesluší. Když se mě zeptá, jak se mi její účes líbí, odpovím, že ten předchozí byl lepší.**
- (D) Matka se mě po telefonu zeptá, kde je bratr. Víím, že chtěl tajně jít do kina, a nechci ho prozradit, tak odpovím, že je doma. On tam také skutečně je, protože se mu udělalo špatně, ale to jsem netušila.

1. Člověk a společnost

TEXT K ÚLOHÁM 18 AŽ 20

Cokoli nepatří k pojmu esence, to k ní přistupuje z vnějšku a vytváří s ní složení, protože žádnou esenci nelze pojmut bez toho, co je její částí. Každá esence však může být pojata bez toho, aby se něco poznávalo o jejím bytí. Mohu totiž chápat, co je člověk nebo Fénix, a přesto nevědět, zda ve skutečnosti jsou. Je tedy zřejmé, že bytí je něco jiného než esence. Ledaže by snad byla nějaká věc, jejíž esenci by bylo samo její bytí. Taková věc by mohla být pouze jedna a první, neboť ke zmnožení něčeho nemůže dojít jinak, než buď přidáním nějaké difference (tak se zmnožuje přirozenost rodu v družích), nebo přijetím formy v různých materiích (tak se přirozenost druhu zmnožuje v různých individuích), nebo tím, že jedno je absolutní a druhé v něčem přijaté.

18.

Která z níže uvedených možností nejlépe vystihuje, co se autor snaží dokázat v uvedeném úryvku?

- (A) Že existuje Bůh, který je čirým bytím.
- (B) Že esence všech věcí je složená.
- (C) **Že bytí nepatří k esenci žádné jiné věci než té, jejíž esencí je samo bytí; ta je však pouze jedna.**
- (D) Že u žádné věci si nemohu být jistý, zda skutečně je: nejen u fikcí jako Fénix, ale např. i u člověka.

19.

Co se v úryvku vyvozuje z předpokladu, že mohu chápat, co je člověk nebo Fénix, a přesto nevědět, zda ve skutečnosti jsou?

- (A) Že bytí člověka i Fénixe je nepoznatelné.
- (B) Že někdy nelze rozlišit mezi realitou a fikcí.
- (C) **Že bytí člověka ani Fénixe nepatří k jejich esenci.**
- (D) Že mohu poznávat esenci nějaké věci, ale nevědět, zda jde o člověka nebo Fénixe.

20.

Co podle uvedeného úryvku umožňuje, aby existovalo více než jedno individuum nějakého druhu?

- (A) **Materie, která působí zmnožení druhové formy.**
- (B) Forma, která se zmnožuje tím, jak přijímá bytí.
- (C) Esence, která může přijímat mnoho diferencí.
- (D) Bytí, které k individuu přistupuje zvnějšku.

2. Stát a právo

21.

Italský renesanční filosof, politik a sociální myslitel (1469–1527). Zastával názor, že společenský vývoj není řízen morálními principy, ale silou a politickými cíli. Jeho zdůvodňování státu se silným panovníkem v čele ovlivnilo dějiny politického myšlení.

Která z následujících vlivných osobností je představena v uvedeném medailonku?

- (A) Auguste Comte
- (B) Pico della Mirandola
- (C) Giordano Bruno
- (D) **Niccolò Machiavelli**

22.

Která z následujících možností nejlépe reprezentuje ideologický postoj marxistického socialismu vůči náboženství?

- (A) Náboženství je věc vysloveně soukromá, spjatá s individuálním rozhodnutím a s rozvojem osobnosti. Náboženská svoboda je tudíž podstatnou součástí občanské svobody a jedině, co ji může zaručit, je důsledné oddělení náboženství od politiky a církve od státu.
- (B) Náboženství považuje za institucionalizovaný zdroj útlaku. Církev je vždy a všude propojena se státem – náboženství hlásá poslušnost a podřízenost pozemským vládcům a předepisuje určitý soubor autoritativních hodnot, čímž připravuje jedince o morální autonomii.
- (C) **Náboženství vnímá negativně z více důvodů, ať už jako rozptýlení od aktivního politického boje, nebo třeba jako formu ideologie vládnoucí třídy – to ostatně v některých případech vedlo k přijetí ateismu za součást státní ideologie po svržení původní vládnoucí třídy.**
- (D) Náboženství považuje za cenný zdroj společenské stability a soudržnosti. Tím, že vnáší do společnosti jistý soubor sdílených hodnot a je základem společné kultury, jsou překryvy mezi náboženstvím a politikou, jakož i mezi církví a státem, nevyhnutelné a žádoucí.

23.

Jak se v politologii označuje moc, která se opírá o většinou sdílenou víru v nutnost nebo spravedlnost určitého režimu nebo opatření?

- (A) legální
- (B) **legitimní**
- (C) ústavní
- (D) normativní

24.

Kterého z následujících ministrů **nenajdeme** v současném českém vládním kabinetu?

- (A) ministra pro místní rozvoj
- (B) ministra životního prostředí
- (C) **ministra zahraničního obchodu**
- (D) ministra práce a sociálních věcí

25.

Když dáte policistům rozsáhlé pravomoci, tak se jim to řemeslo dělá snadno. Problém ale je, že se tím omezuje svobodná společnost.

Pro stoupence které z následujících ideologií je uvedené uvažování nejtypičtější?

- (A) komunismus
- (B) **klasický liberalismus**
- (C) sociální demokracie
- (D) nacionalismus

26.

1. Vláda je odvozena od parlamentní většiny a podléhá její kontrole.
2. Funkce hlavy státu (prezident či monarcha) je oddělena od funkce předsedy vlády (premiér).
3. Hlava státu může mít některé exekutivní pravomoci, ale centrum výkonné moci je v rukou premiéra.
4. Premiér je hlavou vlády a je volen z vlastních řad členy parlamentu.
5. Pokud parlament vysloví vládě nedůvěru, vláda musí odstoupit.
6. Parlament je vždy dvoukomorový, skládající se z dolní komory a horní komory, přičemž dolní komora má obvykle větší legislativní pravomoci.
7. Členové parlamentu mohou interpelovat členy vlády jako jeden ze způsobů kontroly a transparentnosti.

Parlamentní systémy v demokracii mají několik typických znaků, které je odlišují od jiných forem demokratických vládních systémů, jako jsou prezidentské nebo poloprezidentské systémy.

Která z následujících možností správně uvádí všechny body, jež **nejsou** charakteristickými znaky demokratických parlamentních systémů?

- (A) pouze 1.
- (B) pouze 2. a 7.
- (C) pouze 3. a 5.
- (D) **pouze 4. a 6.**

27.

Která z následujících možností nejpřesněji uvádí, jaký vliv má většinový volební systém na malé politické strany (tedy strany s nižším počtem voličů)?

- (A) Malé strany mají vysokou šanci na získání proporčně vyššího počtu mandátů, než odpovídá podílu jejich voličů.
- (B) **Malé strany mají nižší šanci na získání mandátů, obvykle jich získají méně, než odpovídá podílu jejich voličů.**
- (C) Malé strany jsou téměř vždy součástí vládních koalic.
- (D) Malé strany určují politickou agendu díky tzv. vyděračskému potenciálu.

2. Stát a právo

28.

Politické spektrum může být reprezentováno různými způsoby, které pomáhají pochopit a analyzovat politické ideologie, strany a postoje. Nejznámějším modelem je tradiční Lineární spektrum (levice – pravice), ale politologové obvykle upřednostňují komplexnější modely, např. Teorie podkovy, Politický kompas, Nolanův diagram, Trojúhelníkový model atd.

Která z následujících možností správně uvádí, proč vznikla, a jakou přednost tedy nabízí Teorie podkovy?

- (A) **Upravuje tradiční Lineární model tak, aby reflektoval částečnou ideologickou blízkost a společné znaky extrémní levice a extrémní pravice v kontrastu ke středovým ideologiím.**
- (B) Teorie podkovy se snaží začlenit moderní politické ideologie, jež je obtížné zařadit do vícedimenzionálních spekter (např. feminismus, ekologismus, multikulturalismus, náboženský fundamentalismus ad.).
- (C) Svým tvarem upozorňuje, že politické spektrum nelze pojímat lineárně a že je třeba představit si ho bez fixace na jednoznačné prostorové vyjádření.
- (D) Teorie podkovy (někdy též teorie ledviny) reprezentuje dvoudimenzionální prostor, kde konzervatismus je středem a dimenze liberální a anarchistická jsou od středu vychýleny na opačné strany.

29.

Financování politických stran v České republice je kombinované ze státního rozpočtu i soukromých prostředků. Základním příjmem politických stran ze státního rozpočtu jsou refundace volebních nákladů a příspěvky na činnost, a to v závislosti na volebním zisku.

Která z následujících možností uvádí **nesprávnou** informaci o financování politických stran?

- (A) Politická strana nebo hnutí, jež ve volbách do Poslanecké sněmovny získá alespoň 1,5 % hlasů, dostane 100 Kč za každý hlas.
- (B) Politická strana, hnutí nebo koalice, jež ve volbách do Evropského parlamentu získá alespoň 1 % hlasů, dostane 30 Kč za každý hlas.
- (C) Politická strana či hnutí, jež ve volbách do Parlamentu ČR uspěje, dostane příspěvek na každý mandát poslance nebo senátora 900 000 Kč ročně.
- (D) **Politická strana nebo hnutí, jež ve volbách do Parlamentu ČR uspěje, má nárok na refundaci skutečných předvolebních nákladů až do výše 180 000 000 Kč.**

30.

V polských říjnových parlamentních volbách v roce 2023 vyhrála strana *Právo a spravedlnost* vedená Jaroslawem Kaczyńským, nicméně nakonec vládu sestavily úplně jiné strany a premiérem se stal Donald Tusk. Jaký byl hlavní důvod, proč se *Právo a spravedlnost* **nestalo** vládní stranou?

- (A) Výsledky voleb byly soudně napadeny.
- (B) Maršálkové reprezentující vojvodství se v horní komoře vyslovili proti.
- (C) **V Sejmu daly dohromady většinu jiné strany.**
- (D) V Zemském shromáždění uzavřely koalici jiné strany.

31.

Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje význam pojmu *legisvakanční lhůta*?

- (A) Lhůta mezi vynesením pravomocného rozsudku a nástupem výkonu trestu.
- (B) Lhůta, kterou disponuje prezident republiky a během níž se může rozhodnout, zda přijatý zákon vrátí Poslanecké sněmovně.
- (C) Období mezi předložením návrhu zákona Parlamentu ČR k projednání a schválení a vlastním schválením zákona.
- (D) **Období mezi dnem, kdy se právní předpis stává platným, a dnem, kdy nabývá účinnosti.**

32.

Jaromírovi je 25 let. Právě dokončil Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a rozhoduje se o své budoucí profesi. Která z následujících možností označuje právnickou profesi, kterou **nemůže** Jaromír coby čerstvý absolvent práv vykonávat?

- (A) ministr spravedlnosti
- (B) advokátní koncipient
- (C) asistent soudce
- (D) **soudní exekutor**

33.

Která z následujících možností nejpřesněji definuje pojem *pozitivní právo* z hlediska právní teorie?

- (A) předpis vyjadřující oprávnění určitého subjektu k jistému plnění
- (B) **souhrn právních norem platných a účinných v daném období a místě**
- (C) nárok fyzické osoby na vykonávání činností upřesňující její základní práva
- (D) soubor právních obyčejů a pravidel obsažených v takzvaném přirozeném právu

2. Stát a právo

34.

Ústava Československé socialistické republiky

[...]

Čl. 4 Vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy, Komunistická strana Československa, dobrovolný bojový svazek nejaktivnějších a nejuvědomělejších občanů z řad dělníků, rolníků a inteligence.

Historický vývoj republiky se odrážel mj. i v ústavním pořádku. Která československá ústava obsahovala citovaný článek č. 4 o vedoucí úloze KSČ?

- (A) ústava z roku 1938
- (B) ústava z roku 1945
- (C) ústava z roku 1948
- (D) **ústava z roku 1960**

35.

Co z následujícího **nepatří** mezi právní akty vydávané v českém právním řádu?

- (A) Listina základních práv a svobod
- (B) **pravomocné rozsudky Nejvyššího soudu**
- (C) obecně závazné vyhlášky krajů
- (D) nařízení vlády ČR

36.

§ 1635

První třída dědiců

- (1) *V první třídě dědiců dědí zůstavitelovy děti a jeho manžel, každý z nich stejným dílem.*
- (2) *Nedědí-li některé dítě, nabývají jeho dědický podíl stejným dílem jeho děti; totéž platí o vzdálenějších potomcích téhož předka.*

Vdovec pan Maxmilián zemřel, aniž by nějak pořídil pro případ smrti (např. závěť). Měl dva syny – Rudolfa a Matyáše – a dceru Annu, která před lety zemřela, avšak zanechala po sobě dvě dcery – Marii a Terezu, které byly v době smrti pana Maxmiliána nezletilé.

Kdo a jakou část pozůstalosti bude dědit?

- (A) pouze Rudolf a Matyáš, rovným dílem
- (B) Rudolf, Matyáš a Anna, rovným dílem
- (C) **Rudolf a Matyáš, každý jednu třetinu; Marie a Tereza každá jednu šestinu**
- (D) Rudolf a Matyáš, každý jednu čtvrtinu; Marie a Tereza dohromady jednu polovinu

37.

Která z následujících možností správně uvádí, jaký trest označuje český trestní zákoník jako trest výjimečný?

- (A) pouze trest smrti
- (B) pouze trest odnětí svobody na doživotí
- (C) **jednak trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let, jednak trest odnětí svobody na doživotí**
- (D) jakýkoliv nepodmíněný trest odnětí svobody

38.

V restauraci si odložíte kabát na věšák a při odchodu zjistíte, že váš kabát chybí. Která z následujících možností správně uvádí, do jaké míry je provozovatel odpovědný za ztrátu?

- (A) **Provozovatel je za ztrátu plně odpovědný, tudíž musí příslušnou škodu uhradit.**
- (B) Provozovatel je za ztrátu spoluzodpovědný, a tedy musí uhradit polovinu škody.
- (C) Provozovatel je za ztrátu odpovědný, jen pokud uložení svršků zajišťuje prostřednictvím šatny s obsluhou.
- (D) Provozovatel nikdy neodpovídá za odložené věci v restauraci, byť na místě k tomu určeném.

39.

V následujících možnostech jsou uvedeny různé příklady činů, které by pravděpodobně byly jinak trestné, ale které lze vzhledem k jejich charakteru podřadit pod tzv. okolnosti vylučující protiprávnost. Která z následujících možností představuje jednání v krajní nouzi?

- (A) Pan Richard zabil kamenem jezevčíka při procházce v parku. Jezevčík patřil sousedovi pana Richarda, který dal svému psovi pokyn „trhej“, protože měl s panem Richardem sousedské spory.
- (B) V rámci boxerského zápasu mezi dvěma zápasníky začal jeden z boxerů jednat v rozporu s pravidly, nerespektoval pokyny sudích a začal používat zakázané kopy a údery. Druhý boxer šikovním výpadem a také zakázanou technikou protivníka složil a ublížil mu na zdraví.
- (C) **Adam v únoru vyrazil na přechod Jeseníků. Neodhadl ale svoje schopnosti a nevybavil se vhodným vybavením. Hned první den v noci začalo silně mrznout a vybil se mu telefon. S čelovkou proto došel k horské samotě, kterou našel v mapě. Snažil se vypáčit dveře, ale to se mu nepovedlo a značně je poškodil. Nakonec rozbil jedno z oken, do objektu vniknul, zatopil si v krbu a přenocoval tam.**
- (D) Lukáš trpí nevléčitelnou nemocí. Ošetřující lékař mu proto nabídl, že se může zapojit do lékařského experimentu s cílem otestovat nový lék. Lékař Lukášovi sdělil všechny potřebné informace, poučil ho o možných následcích a Lukáš souhlasil, že se do experimentu zapojí. Po dvou měsících léčby se u Lukáše objevily vedlejší účinky, které zhoršily jeho celkový zdravotní stav.

40.

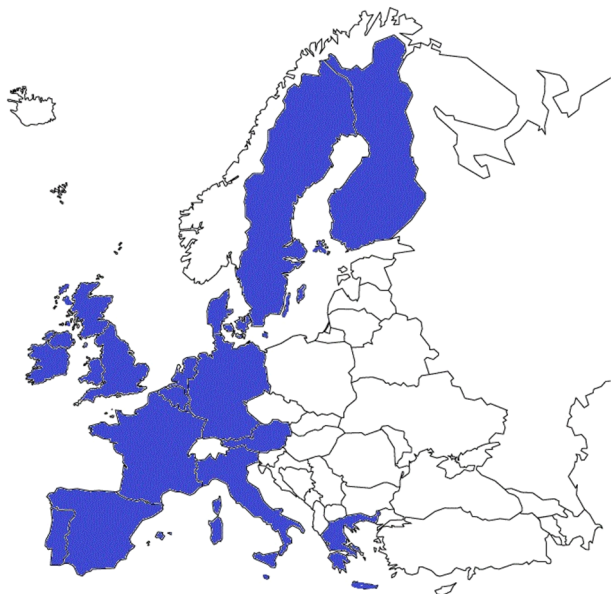
Které z následujících tvrzení o dohodě o provedení práce (DPP) je pravdivé?

- (A) DPP může uzavřít jen osoba starší 18 let.
- (B) V případě výpovědi DPP ze strany zaměstnavatele náleží pracovníkovi odstupné ve výši dvojnásobku průměrného výdělku za poslední 3 měsíce.
- (C) **Rozsah práce, na který se dohoda o provedení práce uzavírá, nesmí být větší než 300 hodin v kalendářním roce.**
- (D) Pro zrušení právního vztahu založeného dohodou o provedení práce se nevyžaduje písemná forma.

3. Hospodářství a svět

41. Na základě rozhodnutí NOK je úloha vyřazena.

Která z následujících skutečností spojuje tmavě vyznačené státy na uvedené mapě?

- (A) Jsou to zakladatelské státy Evropské unie.
- (B) Byly členy Evropské unie již před rokem 2004.
- (C) V době vstupu do EU byly již členskými státy NATO.
- (D) Současně se vstupem do EU zavedly tyto státy euro.

42.

V tomto orgánu Evropské unie zasedají ministři členských států odpovědní za příslušné resorty. Tento orgán se podílí na schvalování legislativy EU, koordinuje hospodářské politiky členských států, podepisuje mezinárodní smlouvy jménem Unie, schvaluje rozpočet EU. Předsednictvo je rotující, každý členský stát předsedá šest měsíců a posloupnost předávání předsednictví je předem daná.

O kterém orgánu pojednává uvedený text?

- (A) o Evropském parlamentu
- (B) o Evropské komisi
- (C) o Radě Evropské unie
- (D) o Evropském hospodářském a sociálním výboru

43.

Za jakým účelem byla v roce 1958 založena organizace Euratom?

- (A) Za účelem posílení spolupráce evropských států v oblasti vývoje jaderných zbraní.
- (B) Za účelem spolupráce členských států v oblasti mírového využití jaderné energie.
- (C) Za účelem posílení společného vlivu na mezinárodní bezpečnost těmi státy, jež se zřekly možnosti využití jaderných zbraní ve vzájemných konfliktech.
- (D) Za účelem posílení západoevropské protiraketové obrany v reakci na jadernou hrozbu SSSR.

44.

Volby do Evropského parlamentu konané v červnu 2024 potvrdily již delší dobu tušený fakt, že voliči napříč Evropou se v nezanedbatelné míře přesouvají ke krajní pravici. Jejím hlavním lákadlem do voleb byl příslib změny směřování a priorit Evropské unie (zejména zastavení migrace a zrušení Green Dealu).

Která z institucí Evropské unie je navzdory těmto očekáváním tou hlavní a nejdůležitější pro definování budoucího směřování a priorit EU?

- (A) Evropská komise, neboť má zákonodárnou iniciativu a disponuje úřednickým aparátem, který vypracovává legislativní návrhy i dopadové studie.
- (B) Rada EU, neboť reprezentuje vlády členských států, které následně musejí legislativu implementovat do právních řádů členských zemí.
- (C) Evropská rada, neboť jejím úkolem je na úrovni lídrů členských států vymezovat politické směřování a priority, kterými usměrňují práci ostatních institucí.
- (D) Soudní dvůr EU, neboť dohody o migračním paktu i Green Dealu již byly uzavřeny, a proto jediným způsobem, jak je revokovat, by bylo napadení u nejvyššího soudu EU.

45.

Evropská unie financuje projekty zaměřené na infrastrukturu, vzdělávání, zaměstnanost a inovace v méně rozvinutých regionech prostřednictvím Strukturálních fondů a Kohezního fondu. Cílem těchto opatření je snížit ekonomické a sociální rozdíly mezi regiony EU.

Součástí které politiky EU jsou Strukturální fondy a Kohezní fond?

- (A) Společná zemědělská politika (CAP)
- (B) Politika soudržnosti (Cohesion Policy)
- (C) Zelená dohoda pro Evropu (European Green Deal)
- (D) Politika konkurenceschopnosti (Competition Policy)

46.

Která z následujících možností **není** platná pro každý členský stát Evropské unie?

- (A) volné stěhování obyvatel do jiného členského státu
- (B) volný pohyb zboží bez cel
- (C) využívání jednotné měny Euro jako oficiálního platidla
- (D) možnost investování osobních financí občanů do podílového fondu v jiném členském státu

3. Hospodářství a svět

47.

_____ byl politický program některých českých liberálních politiků v roce 1848 a ve 2. pol. 19. století. Tento program odmítal nereálné požadavky spojení evropských Slovanů pod ruskou hegemonií a namísto toho vytyčil koncepci účelového spojení slovanských národů v habsburské monarchii, kterou považoval za nejvýhodnější pro emancipaci slovanských národů. Hlavním propagátorem této politiky byl František Palacký, který ji obhajoval v roce 1848 jak v *Psaní do Frankfurtu*, tak i na Slovanském sjezdu. Po vzniku dualismu však od této koncepce ustoupil a označil ji za mylnou.

Který z následujících termínů je nutno doplnit na vynechané místo, aby byl text věcně správně?

- (A) Konstitucionalismus
- (B) **Austroslavismus**
- (C) Právo na sebeurčení
- (D) Český iredentismus

48.

Mnichovská dohoda byla podepsána 30. září 1938 a měla zásadní vliv na další osud Československa. Dohoda umožnila Německu anektovat pohraniční oblasti Československa známé jako Sudety. Československá vláda nebyla přizvána k jednání, což vedlo k pocitu zrady a bezmoci mezi československým obyvatelstvem.

Mezi kterými čtyřmi hlavními evropskými mocnostmi té doby byla Mnichovská dohoda uzavřena?

- (A) Německo, Francie, Velká Británie, Sovětský svaz
- (B) Německo, Itálie, Velká Británie, Sovětský svaz
- (C) **Německo, Itálie, Francie, Velká Británie**
- (D) Německo, Itálie, Francie, Sovětský svaz

49.

Komunistická strana Československa (KSČ) zformovala v roce 1948 paramilitární organizaci dělnických bojových jednotek. Tyto jednotky byly používány k potlačování nepokojů a udržování pořádku v souladu s politikou KSČ. Jejich zárodky hrály významnou roli již během únorového převratu v roce 1948 a posloužily zejména k zastrašování politických protivníků po celou dobu komunistické vlády. V obdobích nepokojů (např. v letech 1969 a 1989) byly nasazovány společně s policií a vojskem proti demonstrantům a jiným „protisocialistickým žvlům“. Která organizace byla ozbrojenou složkou Komunistické strany Československa?

- (A) Revoluční gardy
- (B) **Lidové milice**
- (C) Sbor národní bezpečnosti
- (D) Státní bezpečnost

50.

Který z konfliktů druhé poloviny 19. století jako první podkopal téměř půlstoletí fungující systém rovnováhy sil v Evropě (někdy označovaný jako Koncert velmocí)?

- (A) série válečných konfliktů spojených se sjednocením Itálie
- (B) **krymská válka**
- (C) první balkánská válka
- (D) búrská válka

51.

Období první světové války přineslo řadu společenských a technologických změn, které významně ovlivnily charakter poválečné Evropy. K jaké změně během první světové války či krátce po jejím skončení **nedošlo**?

- (A) V řadě oblastí musely ženy nahradit práci mužů odesílaných na frontu. Tato zkušenost přispěla k posílení ženské emancipace.
- (B) Technologické novinky jako nasazení bojových plynů či tanků proměnily způsob vedení války.
- (C) **Vynález penicilínu umožnil efektivně léčit řadu do té doby závažných onemocnění.**
- (D) Španělská chřipka dále oslabilu válkou decimované obyvatelstvo.

52.

1. západní fronta
2. italská fronta
3. srbská fronta
4. východní fronta

Na kterých frontách první světové války bojovaly československé legie nebo českoslovenští dobrovolníci?

- (A) pouze na 4.
- (B) jen na 3. a 4.
- (C) jen na 2., 3., 4.
- (D) **ve všech uvedených**

53.

Ve druhé polovině 20. století se svět znovu dostal do stavu intenzivního nepřátelství mezi světovými velmocemi a jejich geopolitickými bloky. Na jedné straně USA, na druhé SSSR. Zvláštní charakter jejich rivality označil George Orwell termínem *studená válka*. Která z možností uvádí důvod, proč vybral právě toto označení?

- (A) Obě velmoci měly svá jaderná síla blíže severnímu pólu, ve studeném klimatu.
- (B) **Ještě nedošlo k zahřátí zbraní v přímém střetu mezi Sověty a Američany.**
- (C) Prakticky se jednalo o prodloužení předcházejícího konfliktu, tzv. zimní války.
- (D) Protože tu bylo riziko jaderné války a následné jaderné zimy s ochlazením klimatu.

3. Hospodářství a svět

54.

Která z následujících možností označuje jednu z příčin velké hospodářské krize ve 30. letech 20. století?

- (A) stoupající zadlužení Spojených států amerických
- (B) neschopnost Společnosti národů řešit mezinárodní konflikty
- (C) **nákupy cenných papírů na úvěr**
- (D) obří nárůst nezaměstnanosti

55.

Kterou z následujících ekonomických zásad či myšlenek je možné vnímat jako nejvíce oponentní ke keynesovské makroekonomii?

- (A) Využívání rozpočtové, peněžní a úvěrové státní politiky k dosažení plné nezaměstnanosti.
- (B) Důraz na význam především zahraničního obchodu v ekonomice národních států a růst jejich bohatství ve formě drahých kovů.
- (C) **Zdůrazňování významu peněz včetně jejich samoregulační funkce a odmítání státních zásahů do ekonomiky.**
- (D) Přesvědčení o neschopnosti samoregulační funkce peněz a zdůrazňování konceptu, že peníze jsou jednoznačně výsledkem činnosti v ekonomice.

56.

Co z následujících **nepatří** mezi příjmy státního rozpočtu?

- (A) **notářský poplatek**
- (B) clo za dovoz zboží
- (C) pokuta z prodlení při pozdě podaném daňovém přiznání
- (D) spotřební daň

57.

Z analýzy Českého statistického úřadu vyplývá, že: „*ekonomika je v recesi*“. Jaký další vývoj vyplývající z hospodářského cyklu lze tedy očekávat?

- (A) Výkonnost ekonomiky je na nejnižším bodu, brzy dojde k opětovnému růstu.
- (B) Ekonomika nadále poroste, až dosáhne vrcholu.
- (C) Ekonomika je v nejvyšší fázi a brzy dojde k jejímu přehřátí, čímž poklesnou makroekonomické ukazatele.
- (D) **Výkonnost ekonomiky bude nadále klesat, až dosáhne sedla.**

58.

Která z následujících možností správně uvádí, jaká je typická závislost substitutu a komplementu vůči jednomu konkrétnímu produktu?

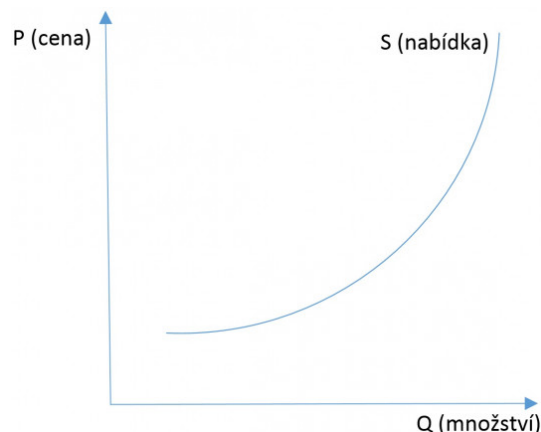
- (A) **zvýší-li se cena komplementu, zvýší se poptávka po substitutu**
- (B) zvýší-li se cena substitutu, sníží se poptávka po komplementu
- (C) sníží-li se cena komplementu, zvýší se poptávka po substitutu
- (D) sníží-li se poptávka po substitutu, sníží se cena komplementu

59.

Pro koho z následujících bude obecné zvýšení úrokové míry nejméně výhodnější?

- (A) občan, který si chce pořídit automobil na leasing
- (B) podnikatel žádající o úvěr na rozjezd podnikání
- (C) občan žádající o hypotéku na koupi rodinného domku
- (D) **podnikatel, který má volné finanční prostředky na běžném účtu v bance**

60.

Zobrazený graf reprezentuje idealizovanou křivku nabídky. Která z následujících situací by nejspíše měla za následek posun celé křivky doprava?

- (A) **Technologický pokrok v zemědělství: Zemědělci mohou produkovat 1000 tun pšenice při ceně 100 Kč za tunu. Zavedení nové zemědělské technologie, která zvyšuje výnosnost pšenice bez zvýšení nákladů, umožní produkovat 1200 tun pšenice při stejné ceně 100 Kč za tunu.**
- (B) Zhoršení pracovních podmínek: Výrobce elektroniky může vyrábět 5000 notebooků měsíčně při ceně 1000 eur za kus. Nízká nezaměstnanost a neuspokojivé pracovní podmínky však způsobí výpovědi části zaměstnanců a v důsledku nižší produktivity, takže výrobce zvládne vyrábět jen 4000 notebooků měsíčně při stejné ceně 1000 eur za kus.
- (C) Ceny komplementů: Spotřebitelé jsou ochotni koupit 20 000 inkoustových tiskáren ročně při ceně 5000 Kč za tiskárnu. Cena inkoustových kazet, které jsou komplementem k tiskárnám, však stoupne. V důsledku zvýšení ceny inkoustových kazet vzroste poptávka po laserových tiskárnách a poklesne poptávka po inkoustových tiskárnách, přičemž spotřebitelé jsou nyní ochotni koupit jen 10 000 tiskáren ročně při stejné ceně 5000 Kč za tiskárnu.
- (D) Snížení reálných příjmů spotřebitelů: Spotřebitelé jsou ochotni koupit 1000 automobilů měsíčně při ceně 400 000 Kč za auto. Výkon ekonomiky se však zhoršuje a narůstá inflace, úspory spotřebitelů tedy klesají, takže by byli nyní schopni koupit 1000 automobilů měsíčně jen za předpokladu snížení ceny na 350 000 Kč za auto.

3. Hospodářství a svět

Použité zdroje:

- úlohy 15–17: KOBLÍŽEK, Tomáš. *Proč lžeme?* Z cyklu Ranní úvaha pro Český rozhlas. <https://vltava.rozhlas.cz/tomas-koblizek-proc-lzeme-9239020>
- úlohy 18–20: AKVINSKÝ, Tomáš. *O jsoucnu a esenci*. In Sancti Thomae Aquinatis De ente et essentia, přel. Tomáš Machula a Lukáš Novák. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2023.
- úloha 34: *Ústava Československé socialistické republiky*
- úloha 36: *Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb.*

